यत्नाद्वर्धयेच्चैव यत्नतः। जगन्ति तेन सर्वाणि सा-
क्षात् स्युः पालितानि च। यावद्गोपालने पुण्यं
सुक्तं पूर्वमनीषिभिः। उच्छ्वासोऽपि पालने तेषां फलं
दशगुणं भवेत्। जगदेतद्धृतं सर्वमनडुद्भिश्चराचरम्।
इत्र रैक्षावता रक्ष्यः पालनीयस्तु सर्वदा। धर्मोऽयं भू-
तले साक्षाद्ब्रह्मणा हितकारिणा। त्रैलोक्यं धार-
यायालमन्यानाञ्च प्रसूयते। अनादेयानि वासांसि विध्वं-
सति सकामतः। भ्रमति भूतले दूरसुखाणङ्गो न
पूजयेत्। उत्सादयन्ति शस्यानि मर्दयन्ति वहन्ति च।
आनयन्ति दवीयस्यसुच्छ्वोषा कोऽधिको भुवि। स्कन्धेन
दूराच्च वहन्ति भारं द्राक्षादि किञ्चिच्च खादयन्ति।
स्वीयेन जीवेन परस्य जीवं रक्षन्ति पुष्णन्ति विवर्द्ध-
यन्ति। पुण्यास्तु गावो वसुधातलेऽस्मिं बिभ्रत्यहो-
पृथगर्भभारम्। भारः पृथिव्या दशताडिताया एकस्य
चोष्णो हृदपि साधुवाचः। एकेन दत्तेन वृषेण
येन दत्ता भवेयुर्द्वय सौरभेयाः। माहेश्वरीयं धरणी
समाना तस्माद्वृषात् पूजितमस्ति नान्यत्। उत्पाद्य श-
स्यानि तृणञ्चरन्ति तदेव भूयः सकलं वहन्ति। न
भारखिन्नाः प्रवदन्ति किञ्चिदहोवृषाद्वार्यति जीव-
लोकः। तृतीयेऽह्नि चतुर्थे वा यदेवोच्चाऽदृढोभवेत्।
तदा नसा तु भेत्तव्या नैव प्राग्दुर्बलस्य च। नासा-
बेधनकीलन्तु खादिरं याथ यैंशपम्। द्वादशाङ्गुल-
कङ्कार्यन्तज्जघ्रैस्त्रीणि समानि वा। शाला द्विजानां वृष-
गोवृषाणां तां याम्यदिग्द्वारवतीं विदध्यात्। सौम्या
कक्षद्वारवतीं सुशोभान्येषां शमिच्छन् घृतमात्मनश्च।
गावो वृषो वा वृषवृत्तिनो वा अन्येऽपि सर्वे प्रथयो
द्विजेन्द्राः। यास्यां सुखा दिङ्सुखसुत्तरादिङ्सुखांशकां-
स्ते खलु बन्धनीयाः। शालाप्रवेशे वृषगोपशूनां राजापि
यत्नाद्यकुञ्जराणाम्। होमञ्च सम्पार्चिषि शास्त्रयुक्तं
कुर्याद्विधिज्ञो द्विजपूजनञ्च। लाङ्गलं संप्रवक्ष्यामि
यत्काष्ठं यत्प्रमाणतः। हलीषायाश्चवामानं प्रतो-
दस्य युगस्य च। चत्वारिंशत्तथाचाष्टावङ्गुलानि कुहः
स्मृतः। अथार्द्धमङ्गुलैर्भव्यं हलीषावेधतश्च यः।
षोडशैव तु तस्याधः षड्विंशतिस्तथोपरि। वेधस्तथा
च कर्त्तव्यः प्रमाणेन षडङ्गुलः। अष्टाङ्गुलसुरस्तस्य
तेषादूर्द्ध्वं प्रकल्पयेत्। ग्रीवा दशाङ्गुला चोर्द्ध्वं हस्त-
ग्राही ततः स्मृतः। अङ्गुलैश्चाष्टभिस्तत् स्याद्वेधः स्यात्
प्रतिहारकः। तस्याधस्ताद्यत्चत्वारि च वेधश्चतुरङ्गुलः।
सार्वतत्त्वैः शुभः कार्यस्ततद्वेधस्त्र्यङ्गुलो भवेत्। पश्चा-
द्गुलसुरस्तस्याः सीरस्येति विभाजनम्। पृथुत्वं शिर-
सोधार्यं हस्ततलप्रमाणकम्। अङ्गुलानि तथा चाष्टौ
उरसः पृथुता स्मृता। बन्धाद्वहिः प्रतीहारी षट्-
त्रिंशदङ्गुला भवेत्। सुनीस्त्रकोऽपाशस्य सुक्षादा-
मादिदारुतः। न सीरं सीरदण्डस्य न विलम्बिचुमर्दयोः।
इत्यादीनां हि कुर्वाणो न नन्दति चिरं गृही। प्राङ्मुखा
सप्तहस्ता तु हलीषा विदुषां मता। तस्या वेधः सवर्णा-
यां कार्यो नवविवस्तिभिः। मुखाद्वयोर्न तत्कुर्यात्
कीर्तिघ्नौ तौ प्रकीर्तितौ। प्रमादतस्तु ताः कुर्वन् सशस्यो
नश्यते गृही। नीचोच्चद्वयमानेन तज्ज्ञास्तां प्रवदन्ति
हि। चतुर्हस्तं युगं कार्यं स्तम्बस्थानेऽर्धचन्द्रवत्।
मेषशृङ्गाः कदम्बस्य शाखाधन्यतमस्य च। सम्या वेधा-
द्वहिः कार्या दशाङ्गुलप्रमाणिका। तन्नाने च प्रणाली
च तदन्तरदशाङ्गुलम्। प्रतोदोविषमपर्व्वितैश्चवस्य चतः
करः। तदग्रे तु प्रकर्त्तव्यं यवाकारं तु लोहवत्।
हीनातिरिक्तं कर्त्तव्यं नैव किञ्चित्प्रमाणतः। कुर्वा-
दनङ्गुहां दैन्याद्दैन्यात् नरकं व्रजेत्। यथाभीष्टं यथा
शोभं माहकस्य प्रमाणतः। भूमेश्च कर्षणायालं तज्ज्ञाः
सर्वं वदन्ति हि। योजनं तु हलस्याथ प्रवक्ष्यामि यथा
तथा। चेष्टनखलसंयुक्ते पुण्येऽह्नि तद्विधीयते। यत्र
दिने तु बुध्येत तत्र कार्यं विजानता। यत्र कार्यं
हितं चापि पुण्यं वा मनसि स्मरेत्। तत्र विद्वान्
द्विजश्रेष्ठः पुण्येऽह्नि तद्धि कारयेत्। माहस्नाङ्गं द्विजः
कृत्वा ग्रहीतविधिना गृही। इष्टकालानुसारेण कुर्वतो
धर्मकर्म क्षमिम्। प्रोक्षिखन् मण्डलं पुष्पधूपदीपैः समर्चयेत्।
इन्द्राय च तथाश्विभ्यां मरुद्भ्यश्च यथा द्विजः। कुर्याद्बलिं
कृतिं विद्वान् उदक्यानाञ्चयाय च। तथा कुमार्यै
सीतायै अनुमत्यै तथा बलिम्। नमः खाहेति मन्त्रेण
कामयन्नात्मनः शुभम्। दधिगन्धाक्षतैः पुष्पैः शमीपत्रै
स्तिलैस्तथा। संदध्यात्र सीरफालाग्रे हेम्ना वा रजतेन
वा। प्रलिप्य मधुसर्पिर्भ्यां कुर्याच्चैव प्रदक्षिणम्।
अथोक्षणो मण्डलं कुर्यात् कृत्वा सीरप्रवाहणम्।
पुष्पं लाङ्गलकल्याणं कल्याणाय नमोऽस्त्विति। सीतायाः
स्थापनं कुर्यात् पाराशरमृषिं स्मरेत्। सीतां युञ्जत
इत्याद्यै मन्त्रैः सीरं प्रवाहयेत्। दधिदूर्वाक्षतैः पुष्पैः
शमीपत्रैश्च पुण्यदैः। सीतां पूज्य ततो भक्तोरक्तवस्त्रै-
र्विशाखकैः। सप्त धान्यानि चादाय प्रोक्ष्य पूर्वाभिमुखी